

Razgovarala

Jasna Plevnik

N

a više međunarodnih konferencija sreća sam Jeffreya Sachsa, najutjecajnijeg ekonomista današnjice, koji na njima uporno zastupa održivi razvoj i zelenu ekonomiju. Divim se njegovoj hrabrosti da se bori za vrijednosti američke demokracije, očuvanje Zemlje i multilateralizam globalnih institucija unatoč atmosferi zastrašivanja koja se u SAD-u snažno online proširila, posebno nakon 2017. godine.

Moćna propagandna ruka

On i njegova supruga Sonia Erlich Sachs, pedijatrica, endokrinologinja i specijalistica za javno zdravlje proizveli su mnogo akademskih postignuća i projekata za smanjenje siromaštva (Millennium Villages Project) koji su od svijeta napravili bolje mjesto. Mnogo je ljudi u SAD-u koji misle da bi oni bili idealan predsjednički par za Ameriku 21. stoljeća. Jeffrey Sachs je najutjecajniji ekonomist svijeta i savjetnik Ujedinjenih naroda za smanjenje siromaštva i održivi razvoj. Trenutačno je profesor na sveučilištu Columbia, gdje je od 2002. do 2016. godine bio direktor The Earth Institutea. Početkom devedesetih savjetovao je Sovjetski Savez i Jugoslaviju u njihovoj transformaciji u slobodno tržišno gospodarstvo. Njegova nova knjiga zove se "Doba globalizacije: geografija, tehnologija i institucije". Od 2018. godine jedan je od najvidljivijih kritičara američkog predsjednika Donalda Trumpa u Sjedinjenim Državama. Najčešće upozorava na opasnosti koje su Americi donijeli Trump i njegova administracija koja je izgubila "stvarni smisao demokracije" i pojam o pristojnosti. Duboko zabrinut za sadašnje stanje svoje

zemlje, početkom godine podržao je Bernieja Sandersa za predsjednika i povremeno ga savjetovao. Nakon što je Sanders odustao od predsjedničke utrke, podržat će pobjedničkog kandidata Demokratske stranke.

– Poduprijet ću kandidata Demokratske stranke, vjerojatno bivšeg potpredsjednika Joea Bidena. Trump je najgori predsjednik u američkoj povijesti i ozbiljna je opasnost za SAD i svijet – ističe Sachs.

Za snažnu zdravstvenu i ekonomsku krizu Amerike uzrokovanu Covidom-19 ne misli da može zaustaviti birače da daju Donaldu Trumpu drugi mandat.

– To nije nužno. Trump ima vrlo moćnu propagandnu ruku u Fox Newsu. Izbori mogu ići bilo kojim putem. Ovo je opasno vrijeme – upozorava Sachs. Trumpov tvrdi unilateralizam u međunarodnim odnosima postao je dominantna tema nakon 2017. godine, kada je završilo razdoblje američkog „multilateralnog unilateralizma“. Američka soft power i njezine demokratske vrijednosti izgledaju slabije nego ikad. Stabilnost svijeta i stanje ekonomske međuovisnosti je ugroženo, no globalne sile poput Europske unije, Kine i Rusije nisu dosad napravile zajedničku strategiju za suzbijanje Trumpova toksičnog međunarodnog ponašanja. Jeffrey Sachs misli da se teško boriti protiv Trumpovih opasnih fantazija o svijetu.

– SAD je i dalje financijski moćan zbog globalne uloge dolara, vojno zbog NATO-a i oružanih tehnologija, a ekonomski zbog ekonomije od 20 trilijuna dolara. Mnoge zemlje boje se raskinuti odnos sa SAD-om čak i kad se s njim ne slažu, strahujući od sankcija ili drugih oblika odmazde – ističe Sachs. Ponašanje američke administracije prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji (WHO) nakon izbijanja virusa izgleda geopolitičko i nepravedno premda je na nedavnoj godišnjoj videoskupštini WHO-a napravljen pomak prema zajedništvu. Francuski predsjednik Emmanuel Macron rekao je da je jedini prioritet o kojem vrijedi razgovarati zaustavljanje bolesti i odbijanje neutemeljenih optužbi, čime je aludirao na SAD. Prirodno bi bilo da su ostale članice odmah suspendirale članstvo SAD-a u WHO-u, no umjesto toga, Trump je ponizio WHO onako

BRIAN LAWLESS/PA IMAGES/PIXSELL

Ekskluzivno za Obzor **Jeffrey Sachs**, najutjecajniji ekonomist današnjice, govori o Trumpu i izazovima koje pandemija stavlja pred ekonomiju

Pobijedi li Trump, svijet će postati još opasniji, a duboka kriza vodit će u novi zamah ili veći sukob

**Pitanje je mogu li
Kina, Japan, J.
Koreja, EU, Afrička
unija, ASEAN i
drugi surađivati.
SAD je pod
Trumpom postao
destabilizatorska
sila. Njegova
administracija
pokušava
potaknuti novi
hladni rat s Kinom,
koji bi bio opasan
za cijeli planet**

Jeffrey Sachs: Svijet se ipak budi zbog Trumpova narcizma i psihopatije. Mentalno je poremećen. Većem dijelu globalne zajednice to je sve jasnije

kako je to prije činio s WTO-om, NATO-om, nuklearnim sporazumom s Iranom i Pariškim sporazumom o klimatskim promjenama. Institucije globalnog upravljanja usprkos svojoj dugoj tradiciji i svim vrstama kapaciteta kao da su pomogle Trumpu da ih degradira.

– Svijet se ipak budi zbog Trumpova narcizma i psihopatije. Mentalno je poremećen. Mnogi njegovi sljedbenici u Sjedinjenim Državama to ne vide ili imaju neke druge razloge da to ignoriraju. No većem dijelu svijeta to je sve jasnije – izričit je Sachs. Profesor Sachs bio je među prvima koji su odbacili pristup da je Kina namjerno širila virus na Zapadu i podržao je Kinu kao žrtvu virusa.

Ne mogu ih spriječiti

Je li fer reći da bi ponovni izbor Trumpa mogao značiti da neće biti učinkovite globalne strategije vlada i institucija u kontroli povratka Covid-19?

– Pitanje je mogu li Kina, Japan, Južna Koreja, EU, Afrička unija, ASEAN i drugi surađivati. Nadam se da mogu. Svijetu je to potrebno. SAD je pod Trumpom postao destabilizatorska sila. Njegova administracija pokušava potaknuti novi hladni rat s Kinom koji bi bio opasan za cijeli svijet – detektira Sachs. Oprezno sugeriram da je svijetu nakon pandemije i eventualnog poraza Trumpa potreban novi poredak i nova ekonomska globalizacija kao model međunarodne povezanosti koji može ukloniti duboki jaz između bogatih i siromašnih zemalja.

– Duboka kriza sada može ići ili u smjeru nove održive putanje ili većeg sukoba. Moguća su oba rezultata. Neki će ovisiti o američkim izborima. Bude li Trump ponovno izabran, svijet će biti daleko opasniji. Ali puno toga ovisi o tome mogu li Kina, Rusija, EU, Afrička unija, ASEAN i drugi pronaći zajedničku osnovu za mir i održivi razvoj. To je u interesu svijeta. Ako te regije surađuju, SAD ih ne može u tome spriječiti – zaključuje Jeffrey Sachs. ●

